

ADLİ TATİLDE GÖRÜLMEMEYE DEVAM EDECEK DAVA VE İŞLER İLE ADLİ TATİLİN HUKUKUMUZDAKİ SÜRELERE ETKİSİ

Av. Begüm GÜREL (L.L.M)

Hemen hemen bütün yargı mercileri yılın belli döneminde çalışmalarına ara verirler. Bu dönem “adli tatil” olarak adlandırılmaktadır. Bilindiği üzere; adli tatil her yıl 20 Temmuz’da başlar, 31 Ağustos’ta ise sona erer. Bu tarihler arasında görülmeyecek davalar olmakla birlikte aslında görülecek dava ve işlerin hiç de az olmadığına bu yazımızda değineceğiz. Aynı zamanda adli tatil süresi içerisinde hukukumuzdaki bazı sürelerin işlemediğine yani durduğuna da değineceğiz. Adli tatil yalnızca Hukuk Muhakemeleri Kanunu (md. 102)’de değil, Ceza Muhakemesi Kanunu (md. 331), Danıştay Kanunu (md. 86), Sayıştay Kanunu (md. 101), Anayasa Mahkemesi’nin Kuruluş Kanunu, Uyuşmazlık Mahkemesi Kanunu (md. 5), gibi kanunlarda da paralel düzenlemeler yapılarak, yargı kolları arasında birlik sağlanmıştır. Biz bu düzenlemelerden birkaçına yer vereceğiz.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda Adli Tatil

HMK’nun 102-104. maddeleri arasında adli tatile ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Buna göre, adli tatilin sürelerine etkisi ve adli tatilde görülebilecek işler bakımından düzenlemeler şöyledir:

Adli tatil süresi

MADDE 102- (1) Adli tatil, her yıl bir ağustosta başlar, beş eylülde sona erer.

Maddenin ilk halinde adli tatilin 1 Ağustos’ta başlayıp, 5 Eylül’de sona ereceği düzenlenmişti. 6494 sayılı yasa ile değişiklik yapılarak adli tatile ilişkin yeni yasal mevzuat hazırlanmış oldu. Buna göre adli tatil,

20 Temmuz – 31 Ağustos tarihleri arasında uygulanacak, yeni adli yıl 1 Eylül tarihinde başlayacaktır.

Adli tatilde görülecek dava ve işler

MADDE 103- (1) Adli tatilde, ancak aşağıdaki dava ve işler görülür:

- a) İhtiyati tedbir, ihtiyati haciz ve delillerin tespiti gibi geçici hukuki koruma, deniz raporlarının alınması ve dispeççi atanması talepleri ile bunlara karşı yapılacak itirazlar ve diğer başvurular hakkında karar verilmesi.
- b) Her çeşit nafaka davaları ile soybağı, velayet ve vesayete ilişkin dava ya da işler.
- c) Nüfus kayıtlarının düzeltilmesi işleri ve davaları.
- ç) Hizmet akdi veya iş sözleşmesi sebebiyle işçilerin açtıkları davalar.
- d) Ticari defterlerin kaybindan dolayı kayıp belgesi verilmesi talepleri ile kıymetli evrakın kaybindan doğan iptal işleri.
- e) İflas ve konkordato ile sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırılmasına ilişkin işler ve davalar.
- f) Adli tatilde yapılmasına karar verilen keşifler.
- g) Tahkim hükümlerine göre, mahkemenin görev alanına giren dava ve işler.
- ğ) Çekişmesiz yargı işleri.
- h) Kanunlarda ivedi olduğu belirtilen veya taraflardan birinin talebi üzerine, mahkemece ivedi görülmesine karar verilen dava ve işler.

(2) Tarafların anlaşması hâlinde veya dava bir tarafın yokluğunda görülmekte ise hazır olan tarafın talebi üzerine, yukarıdaki iş ve davalara bakılması, adli tatilden sonraya bırakılabilir.

(3) Adli tatilde, yukarıdaki fıkralarda gösterilenler dışında kalan

dava ve işlerle ilgili olarak verilen dava, karşı dava, istinaf ve temyiz dilekçeleri ile bunlara karşı verilen cevap dilekçelerinin ve dosyası işlem- den kaldırılan davaları yenileme dilekçelerinin alınması, ilam verilmesi, her türlü tebligat, dosyanın başka bir mahkemeye, bölge adliye mahke- mesine veya Yargıtaya gönderilmesi işlemleri de yapılır.

(4) Bu madde hükümleri, bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay in- celemelerinde de uygulanır.

Görüldüğü üzere; adli tatilde dahi pek çok dava ve iş görülmeye de- vam etmektedir.

Adli tatilin sürelere etkisi

MADDE 104- (1) Adli tatile tabi olan dava ve işlerde, bu Kanunun tayin ettiği sürelerin bitmesi tatil zamanına rastlarsa, bu süreler ayrıca bir karara gerek olmaksızın adli tatilin bittiği günden itibaren bir hafta uzatılmış sayılır.

Hükme göre kanun tarafından belirlenen sürelerin son günü adli ta- tile denk gelirse adli tatilin bitiş tarihi olan 31 Ağustos'tan itibaren bir hafta uzayarak 7 Eylül'e isabet edecektir. Burada dikkat edilmesi gere- ken, adli tatile tabi olmayan işler bakımından sürelerin işlemeye devam edileceğidir.

CEZA MUHALEMESİ KANUNU'NDA ADLİ TATİL

CMK'da adli tatile ilişkin hükümler 331.maddede düzenlenmiştir. Hükme göre;

Adli Tatil

Madde 331 – (1) (Yeniden düzenlenen fıkra: 27/06/2013-6494 S.K./25. md) Ceza işlerini gören makam ve mahkemeler her yıl bir eylül- de başlamak üzere, yirmi temmuzdan otuz bir ağustosa kadar çalışmaya ara verirler.

(2) Soruşturma ile tutuklu işlere ilişkin kovuşturmaların ve ivedi sayılacak diğer hususların tatil süresi içinde ne suretle yerine getirileceği, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.

(3) Tatil süresince bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay, yalnız tutuklu hükümlere ilişkin veya Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunu gereğince görülen işlerin incelemelerini yapar.

(4) Adli tatile rastlayan süreler işlemez. Bu süreler tatilin bittiği günden itibaren üç gün uzatılmış sayılır.

Görüldüğü üzere; ceza yargılamasında da adli tatil süreleri aynı şekilde düzenlenmiştir. HMK'dan farklı olarak burada kanun tarafından belirlenen sürelerin son günü adli tatile denk gelirse bu süreler adli tatilin bitiş tarihinden itibaren bir hafta uzamayacak hükme göre üç gün uzamış sayılacaktır. Buna göre 3 Eylül'e kadar uzamış olacaktır.

İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU'NDA ADLİ TATİL

İYUK'un 61.maddesinde adli tatile ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Bu maddeye göre;

Çalışmaya Ara Verme:

MADDE 61 – 1. (Değişik: 5/4/1990-3622/25 md.) (Değişik birinci cümle: 8/8/2011- KHK-650/11 md.; İptal cümle: Anayasa Mahkemesinin 18/7/2012 tarihli ve E.: 2011/113 K.: 2012/108 sayılı Kararı ile.; Yeniden düzenleme birinci cümle: 27/6/2013-6494/18 md.) Bölge idare, idare ve vergi mahkemeleri her yıl bir eylülde başlamak üzere, yirmi temmuzdan otuz bir ağustosa kadar çalışmaya ara verirler. Ancak, yargı çevresine dahil olduğu bölge idare mahkemesinin bulunduğu il merkezi dışında kalan ve sadece bir idare veya bir vergi mahkemesi bulunan yerlerdeki idari yargı mercileri çalışmaya ara vermeden yararlanamazlar. Bu mahkemeler, 62 nci maddedeki sınırlamaya tabi olmaksızın görevlerine devam ederler.(1)

(Değişik: 1/7/2016-6723/14 md.) Çalışmaya ara verme süresi içinde; bölge idare mahkemesi başkanının önerisi üzerine, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca, birden fazla idari yargı mercii olan yerlerde idare

veya vergi mahkemeleri başkan ve üyeleri arasından görevlendirilecek yeteri kadar hâkimin katıldığı bir nöbetçi mahkeme kurulur. Bölge idare mahkemeleri için ise bölge idare mahkemesi başkanının önerisi üzerine, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca, tüm daire başkan ve üyeleri arasından görevlendirilecek yeterli sayıda nöbetçi daire kurulur.

(Değişik: 10/6/1994-4001/27 md.) Çalışmaya ara vermeden yararlanamayanlar ve nöbetçi kalanların yıllık izin hakları saklıdır.

İlk fıkraya bakacak olursak; bölge idare, idare ve vergi mahkemele-
rinin 20 Temmuz-31 Ağustos arasında adli tatil yapması kuraldır. Ancak
bunun, idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri bakımından istisnası
vardır. İstisnanın oluşması için ise iki şartın bir arada gerçekleşmesi ge-
reker. Bu iki şarta göre;

1.) İdare veya vergi mahkemesi, çevresine dahil olduğu bölge idare
mahkemesinin bulunduğu il merkezi dışındaysa,

2.) O yerde yalnızca bir idare mahkemesi veya bir vergi mahkemesi
varsa idari yargı mercileri çalışmaya ara vermez.

Nöbetçi mahkemelerin görevleriyle ilgili olarak;

Nöbetçi Mahkemenin Görevleri:

Madde 62 – Nöbetçi mahkeme çalışmaya ara verme süresi içinde
aşağıda yazılı işleri görür:

- a) Yürütmenin durdurulmasına ve delillerin tespitine ait işler,
- b) Kanunen belli süre içinde karara bağlanması gereken işler.

İYUK md.8’de adli tatile denk gelen sürelerin akıbetinin ne olacağı
düzenlenmiştir.

Sürelerle İlgili Genel Esaslar

Madde 8 –3. Bu Kanunda yazılı sürelerin bitmesi çalışmaya ara ver-
me zamanına rastlarsa bu süreler, ara vermenin sona erdiği günü izleyen
tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılır.

Buna göre kanunda yazılı sürelerin son günü adli tatile denk gelirse
bu süre adli tatilin sona erdiği günden itibaren 7 gün uzamış sayılacaktır.

Bu üç kanunu birlikte değerlendirdiğimizde;¹

a-) Hakimlerin çoğunluğunun yıllık iznini kullandığı tarihler olan adli tatilin başlangıç ve bitiminde üç kanunda da birliktelik vardır. Üç kanuna göre de adli tatil her yıl 20 Temmuz'da başlar 31 ağustosta biter. Yeni adli yıl 1 Eylül'de başlar.

b-) Kanunun tayin ettiği sürelerin bitimi adli tatile rastlamış ise bu süre;

- 1) Hukuk Mahkemelerinde: “bir hafta uzatılmış sayılır.”
- 2) Ceza Mahkemelerinde: “üç gün uzatılmış sayılır.”
- 3) İdare Mahkemelerinde: “yedi gün uzamış sayılır.”

SONUÇ

Ülkemizde yargı mercileri her yıl 20 Temmuz ile 1 Eylül tarihleri arasında adli tatil nedeniyle hizmet verememektedir. Bu dönemde değişik zorunluluklardan dolayı sadece bazı acil işler görülebilmektedir. Bu işler de adli tatilde nöbetçi olarak görev yapan yargı mensupları tarafından yerine getirilmektedir. Adli tatilde görülmeye devam edilecek dava ve işlerin sayısı az değildir. Adli tatilin sürelerine olan etkisine baktığımızda ise; yargı kolları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar vatandaşların hak kaybına uğramasına sebep olmaktadır. Sürelerdeki bu farklılığın giderilmesi gerektiğine inanıyoruz.

KAYNAKÇA

TAŞKIN, Mustafa. “ADLI TATİLİN YARGISAL VERİMLİLİĞE ETKİSİ”.
Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi. 4. Sayı(Aralık 2014): 727-760.

2.https://www.turkhukuksitesi.com/hukuksayfa_adlitatil.htm ET: 21.07.2019

3.https://senalpozer.av.tr/makaledetayyargi_sistemimiz_adli_tatil_tatilde_gorulebilecek_dava_ve_isler-28.html ET: 21.07.1019

1 Doç. Dr. Mustafa TAŞKIN, “ADLI TATİLİN YARGISAL VERİMLİLİĞE ETKİSİ”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 4. Sayı (Aralık 2014) : 727.